

YUNGBOGORO SENRE

SEWE

Sewe wi nawa senre

Zheremi yungbogoro senre sewe wi yen sewe wa, na yuuro tegesaga kangurugo yen wa wi ni. Ki yuuro ti yen na para Zheruzalemu ca ki tongoɔ po senre na, mba pi yen jatere piriwen ni. Ki yuuro ti ko ma yala Eburuye pe kunwa yuuro kolomo po ni. Sewe wi go nungba nungba pyew fo sa gbɔn wa ki go ki kosaga ki na, ki verise nungba nungba pyew wi le Eburuye senre ti senpiile mbele pe ma tege nari yonlogi wo wa ni, maga le ti senpyo kongbanja wi na, wo na pe yinri alefu fo ma saa gbɔn wi pungo woo wi na, wo na pe yinri tavu.

Yurukoo wi yen na wi nandangawa pi wogo ki yege nari kacen kagala legere ni, ngele ke yen fannga ni. Kona ki ni fuun, wuu jigi wi taga Yenjele li na, wi jigi wi yen li na sanga pyew. Wi yo fo:

«Yawe Yenjele li kagbaraga kii ko,

li yinriwe tawa pi fa gbɔn wa pi kosaga ki na.

Li kagbaraga kona li yinriwe tawa pi ni ti maa kanngi fonndo pilige nungba nungba pyew;

li yen senre nungba yofɔ yege nga na ki yen ma gbɔgo» (Yungbo 3.22-23).

Zhufuye cenle woolo pe maa yefiile sherege nga sheri na nawa tuun sherigo gbɔgo ki tongoɔ wogo ki na, na ki ka gbɔn, pe maa ki yuuro ti koo. Sherigo gbɔgo kila tongo ki yele cenme kangurugo naa nafa tijere ma yiri kogoloni (586) Zhezu Kiriwi sege ki yege.

Sewe wi yen ma koonlo yege nga na

Kunwa yurugo kongbanja: Yenjele li je Zheruzalemu ca ki na 1

Kunwa yurugo shyen wogo: Yawe Yenjele laa pye paa jugu yen 2

Kunwa yurugo taanri wogo: Jigi tasaga yen wa bere 3

Kunwa yurugo tijere wogo: Zheruzalemu ca ki tongo pew 4

Kunwa yurugo kangurugo wogo: Leele pe yen na Yawe Yenjele li yinme pi lagajaa 5

**Zheruzalemu ca ki yen
paa nanŋunjo yen, ŋa pè je wi na**

1 ¹ E, kì pye me! Zheruzalemu
ca kì koro waga,
ki cagbōgō ŋga kila pye ma yin
lelegerē ni faa we!
Kì kanŋga ma pye paa nanŋunjo
yen,
ko ŋga ki mege kila yiri wa
cengele ke sōgōwō faa we!
Ki ca ŋga kila pye paa wunluwo
sumborombo yen, ma
cen kindaye pe go na,
koni kì kanŋga na kulowo
tunndo piin!

² Ca ki yen na gbele yembinē li
ni fuun li ni,
ki yentunwō pi yen na tinri na
fuun wa ki mbateere ti
na.

Kila pye ma mbele fuun ndanla,
wa kpe si ta wa pe ni mbege
kotogo ki sogo ki na.
Ki wenne pe ni fuun pège java,
pè kanŋga ma pye ki juguye.

³ Pè Zhuda tara woolo pe koli
ma kari pe ni;
pe go kì sogo pe na, a paa
kulowo tunndo ŋgbanra
piin.

Pe yen ma cen wa cengele
sanŋgala ke sōgōwō,
ēn fō pe woro na wogosaga taa.
Pe purōfenne pè pe purō ma saa
pe yigi,
ma pe jori jēŋge fō yirisaga si ta
pe na.

⁴ Siyōn* ca koŋgolo kè pye
kunwō gbelesara,
katugu lere kpe woro na paan
mbaa sherege fetiye pe
piin wa.
Ca ki mbogo yeyōnrō ti ni fuun
tì jōgō,
ki saraga wōfenne* pe yen na
jēen kayanŋa ki kala na;
ca ki sumbonō nanŋambajēenle pe
yen na jōlō,
kala pyew li yen nandangawa
kala Siyōn ca ki kan.

⁵ Pe winfenne pè cew ta pe na,
pe juguye pe yen ma cen
yeyinŋge na pe go na;
katugu Yawe Yēnŋele lo līgi
jōlōgō ki wa pe na
pe kapere legerē pyewe pi kala
na.
Pè pe piile pe yigi ma kari pe ni,
pè pye pe juguye pe kasopiile.

⁶ Siyōn ca ki gbōgōwō pì kō ma
wō wa,
ca ki legbōlōlō pè pye paa
wolowoye yen,
mbele kasaga woro pe yeri naa.
Pe yen na fee pe purōfō wi yege,
fanŋga kpe si koro pe ni.

⁷ Yarijendē nda tila pye
Zheruzalemu ca woolo pe
yeri faa,
koni wa pe jōlōgō wagati wi ni,
ma pe ta pe yen na yanri na toro,
pe yen na nawa tuun ki yarijendē
ti ni fuun ti na.

Naa ca woolo pàa ye pe juguye
 pe kɛɛ,
 lere kpɛ sila ta mbe pe shɔ.
 Pe winfenne pàa pe tɔngwɔ pi
 yan,
 nɛɛ tɛgɛ pe na.

⁸ Zheruzalemu ca ki kapere ti
 legɛ fɔ ma toro,
 ki kala na kɪ kanŋga ma pye
 fyɔngɔ* yaraga.
 Mbele fuun pàa pye naga jate,
 pe yen naga tifaga,
 katugu pɛgɛ fɛrɛ laga ki yan.
 Ko jate ki yen na jɛɛn kayanŋa ki
 kala na,
 fɔ naga yege ki lara.

⁹ Ki fyɔngɔ ki yen wa ki
 deritɔnlɔgɔ ki nɔgɔna
 yɔnrɔ ti na.
 Ki sila jatere pye ŋga ki mbaa
 kaga ta ki na.
 Ki tolo li pye kaparaga,
 lere kpɛ si ta mbege kotogo ki
 sogo ki na.
 Kɪ yo fɔ: «E, Yawe Yenŋele, na
 jɔlɔgɔ ki wele,
 katugu na jugu wɪ cew ta na na.»

¹⁰ Juguye pè Zheruzalemu ca
 yarijendɛ sɔnŋbanga
 woro ti ni fuun ti koli.
 Kɪ cengele kele yege woolo yan
 paa yiin wa laga kpoyi*
 ki ni,
 ma si yala mboro Yenŋele, màa
 ki cengele ke yege kɔn

ma yo kee daga mbe ye wa ma
 woolo pe gbogolomɔ pi
 ni.

¹¹ Zheruzalemu ca woolo pe ni
 fuun pe yen na jɛɛn,
 na pe yaakara ti lagajaa.
 Pe yarijendɛ nda ti wogo kɪ
 ŋgban pe ni, pe yen nari
 kaan yaakara na,
 janŋo mbe yaakara ta mbe ka
 mbe fanŋga jenri ta.
 Zheruzalemu ca kɪ yo fɔ: «E,
 Yawe Yenŋele, ma yege ki
 yirige ma wele,
 yege ŋga na pe yen nala tifaga
 we!»

¹² Yoro mbele fuun ye yen na
 tooro wa konɔ li ni,
 we jɔlɔgɔ ki woro yaraga ka ye
 yege na wi le?
 Yege wele yege yan,
 na kaa pye we jɔlɔgɔ ki cenle
 lere wa ta?
 Ko ŋga kɪ to we na we.
 Yawe Yenŋele ligi jɔlɔgɔ ki wa
 we na,
 li nanŋbanwa gbɔɔ pilige ki na.

¹³ Li kasɔn tirige we na ma yiri
 wa naayeri,
 a kɪ ye we ni na we sori fɔ wa
 kajeere ti na;
 li mɛrɛ jan we na wa we tɔɔrɔ ti
 nɔgɔ,
 li we jan ma kari we ni puŋgo
 na.
 Li we yaga we ye pew,

we yen jɔlɔɔ gbɔɔ na pilige
pyew.

¹⁴ Lì yege yen we kambasinnde ti
na,
liri pɔ ti yeɛ na li keyen yi ni;
liri pɔ ti yeɛ na mari taga wa we
yɔlɔɔ ki na,
fɔ ma we fanŋga ki kɔ we ni.
We Fɔ* wì we le leele pele kɛɛ,
mbele we fanŋga ki se ya pe ni.

¹⁵ Malingbɔɔnlɔ kotogofenne
mbele fuun paa pye we
ni,
we Fɔ wì pe purɔ;
wì malingbɔɔnlɔ ŋgebege ka
yeri we na,
janŋo mbe we lefɔnmbɔlɔ pe
tɔngɔlɔ;
we Fɔ wì Zhuda ca tiyɔngɔ ki
tɔngɔlɔ,
paa yege ŋga na pe ma kaa
ɛɛɛɛ* pire tangala
mari tɔngɔlɔ wa ti tɔnmɔ
wɔsaga ki ni.

¹⁶ Poro kala na we yen na gbele,
we yengele kè yin yentunwɔ pi
ni,
katugu ŋa wi yaa we kotogo ki
sogo we na, wùu yeɛ laga
lali we ni,
wo ŋa wi mbe ja ya mbe kotogo
le we ni we.
We piile pè tɔngɔ ma kɔ,
katugu we juguye pè fanŋga ta
we na.

¹⁷ Siyɔn ca kigi keyen yi yirige
na sagawa jaa,

ɛɛn fɔ lere kpɛ si ta mbege
kotogo ki sogo ki na.
Yawe Yenŋele li konɔ kan
Zhakɔbu setirige piile pe
juguye pe yeri,
fɔ pe pan pe pe maga kɛɛ ki ni
fuun ki na.
Zheruzalemu ca kì pye fyɔngɔ
yaraga wa pe sɔgɔwɔ.

¹⁸ Tanga yen Yawe Yenŋele li
yeri,
katugu muwi m̀ je li sɛnre ti na.
Yoro cɛngele sanŋgala woolo, ye
ni fuun ye logo na yeri!
Yanla jɔlɔɔ ki wele!
Na sumborombiile naa na
lefɔnmbɔlɔ pè pe koli ma
kari pe ni kulowo ni.

¹⁹ Mila pye ma mbele ndanla
faa, m̀ pe yeri panla saga,
ɛɛn fɔ p̀anla fanla.
Na saraga wɔfenne* naa na
lelele* pe ni,
pè ku wa ca nawa.
Paa pye na yaakara lagajaa mbe
ka,
janŋo mbe fanŋga le pe yeɛ ni.

²⁰ Yawe Yenŋele, na yesanga
kala li wele.
Na nawa p̀i wɔ na na fɔ ma toro;
na jatere ẁi piri na na,
katugu m̀i yiri ma je kaselege.
Wa funwa na, p̀anla piile pe gbo
tokobi ni,
wa go ki ni, kunwɔ po pi yen
leele pe na.

21 Mīla pye na jenge ስጋ jeen,
 leele paa ki logo,
 een fo lere kpe sila pan mbanla
 kotogo ki sogo na na.
 ጋጋጋጋ ስጋ kīlan ta, na juguye
 pe ni fuun pège wogo ki
 logo;
 mboro Yenጅele naa mà yenle ma
 ko pye na na, pe nawa pì
 yinጅgi pe na.
 Pilige ስጋ senre màa yo, ki yaga
 ki gbōn,
 ma ti na juguye pe kala li pye
 paa na wolo li yen.

22 Tipege ስጋ pè pye na na, ki
 wele!
 ገጋጋ mà pye na na, na
 kambasinnde ti kala
 na,
 ma ko cenle pye pe na;
 katugu mi yen na jenge legere
 jeen,
 na jatere wì piri na na.

**Yenጅele lili yee pye
 Zheruzalemu ca woolo pe jugu**

2 ¹E, kì pye mele! We Fጋ*, wa wi
 naጅbanwa gbጋጋ pi ni,
 wì kambaara teጅe ma Siyጋn* ca
 ki tጋn ti ni, ma diwi le wa
 ki ni!
 ገጋጋ kīla pye Izirayeli* tara ti
 gbጋጋጋጋ, wì koro wa
 yenጅele na maga kጋ maga
 laga ti na,
 maga wa tara.
 Ki ca ስጋ kīla pye paa wi tጋጋጋ
 tagasaga yen,

wi sila wi jatere wi teጅe ki na, wi
 naጅbanwa pilige ki ni.

2 We Fጋ wì Zhakጋbu setirige piile
 pe yinre ti tጋጋጋ pew,
 wii pe yinriwe ta.
 Wa wi kጋnrጋ tendorogo ki ni,
 wì Zhuda tara tiyጋnrጋ ti
 malaga sigecara ti jጋጋ
 pew,
 mari jaanri tara.
 Wì wunluwጋ tara to naa fanጅጋ
 fenne pe jan ma fere wa
 pe na.

3 Wa wi naጅbanwa gbጋጋ pi ni,
 wì Izirayeli woolo pe fanጅጋ ki
 jan maga jጋጋ.
 Sanga ስጋ ni juguye pè yiri wi
 woolo pe kጋጋጋ,
 wi sila wi fanጅጋ kee ki yirige
 mbe pe saga.
 Wìla kasጋn le wa poro mbele
 Zhakጋbu setirige piile pe
 yinre ti ni,
 a kila sori kee ki ni fuun ki na.

4 Wùu sandiga ki taga naga tile
 wi woolo pe meጅe ni,
 paa pe jugu yen.
 Wùu kalige kee ki gbegele mboo
 woolo pe wጋn,
 paa pe winfo yen.
 Leele paa pye na yeጅe yinrigi
 mbele fuun na,
 wì pe ni fuun pe gbo.
 Wùu naጅbanwa gbጋጋ kala li wa
 Siyጋn ca sherigo gbጋጋ*
 ki na,
 paa kasጋn yen.

⁵ We Fɔ wì pye paa Izirayeli
 woolo pe jugu yen,
 wì pe tɔngɔ ma pe wɔ wa.
 Wì pe wunluwɔ yinre ti ni fuun
 ti tɔngɔ,
 ma pe malaga sigecara ti jɔgɔ.
 Wì yesanga naa jɔlɔgɔ wa
 Zhuda tara woolo pe na
 lagapyew.

⁶ Wùu yɛera cɛnsaga ki jɔgɔ,
 paa yege nga na lere ma kaa
 nanɔgɔ jasa jan we.
 Wi maa finli leele pe ni laga nga
 na, wìgi jɔgɔ.
 Yawe Yɛnɛle li ti, a leele pè
 fɛge sherege fetiye naa
 cɛnpiliye* yi na wa Siyɔn
 ca ki ni.
 Wa li nangbanwa gbɔɔ pi ni,
 li wunlunaɲa wo naa saraga
 wɔfenne* pe tifaga.

⁷ We Fɔ wì je wi saraga wɔsaga*
 ki na;
 wi cɛnsaga kpoyi* ki lakɔ wi na.
 Wì Siyɔn ca wunluwɔ yinre ti le
 juguye pe kɛɛ.
 Pe tinme pì gbɔgɔ wa Yawe
 Yɛnɛle li sherigo gbɔgɔ
 ki ni,
 paa feti pilige tinme yen.

⁸ Yawe Yɛnɛle ligi kɔn maga
 tege,
 mbe Siyɔn ca malaga sigembogo
 ki jan.
 Lìgi taanla mbogo sinmana li ni
 mbege jan,

lii yenle mbege janga ki yaga
 fyew!
 Lì ca ki malaga sigembogo nga
 wa punɔgɔ na konna ca ki
 malaga sigembogo nga
 wa nawa ti jɔgɔ
 mari tege ndɛɛ ti yen na kunwɔ
 gbele;
 ti yen na tuunri ti yɛɛ na.

⁹ Ca ki mbogo yeyɔngɔ kɔɔrɔ ti
 kaari ma toori fɔ ma ye
 wa tara ti ni;
 li kɔɔrɔ ti sɔgyaara ti kaari mari
 jɔgɔ pew.
 Ca ki wunlunaɲa wo naa ki
 legbɔɔɔ pe ni, pè ye
 cɛngele kele yege kɛɛ,
 Yɛnɛle li lasiri* wi woro wa
 naa.
 Ali yere ca ki Yɛnɛle yɔn sɛnre
 yofenne* pe woro na
 yariyanra yaan,
 mbaa yinrigi wa Yawe Yɛnɛle li
 yeri.

¹⁰ Siyɔn ca lelele* pè cen tara
 ma pyeri dinw na wele.
 Pè taambugɔ ki wo wa pe yɛɛ
 yinre ti na,
 ma jatere piriwen yaripɔrɔ le pe
 yɛɛ na.
 Zheruzalemu ca sumbonɔ
 nanambajeenle pè
 pe yinre ti sogo tara
 nandangawa pi na.

¹¹ Na yengele kè te na na gbelege
 ki kala na;
 na nawa pì wɔ na na;

na jatere wì piri na na,
na woolo pe jǎlǎgǎ ki kala na;
katugu piile tumǎmbǎlǎ naa
piyengele ke yen na kee
kuwele wa katoro ti ni
fuŋgo naa wǎgǎ ki na.

¹²Pe yen naga yuun pe nǎele pe
kan fǎ:

«We yaa yaakara naa ɛɛzen*
tǎnmǎ ta se mbe ka konaa
mbe wǎ.»

Pàa pye na kee kuwele wa
katoro ti ni,
paa leele mbele pè wǎleɛ pe
yen.

Pàa pye na kuun
ma pe ta wa pe nǎele pe keyen yi
ni.

¹³Zheruzalemu ca woolo yinɣi
senre mi yaa yo ye kan
naa?

Mi yaa ye taanla ambǎ ni?
Mi yaa ye kala li taanla ambǎ
wolo ni,
mbe si ye kotogo ki sogo ye
na, yoro Siyǎn ca woolo
wele?

Katugu ye jǎlǎgǎ kǐ gbǎgǎ paa
kǎgǎje yen,
ambǎ wi mbe ya mbe ye shǎ mbe
ye wǎ wa ki kala li ni?

¹⁴Ye Yenɣele yǎn senre yofenne
pè kagala ngele yan ma
yo ye kan,
ke yen yagbogolo senre naa go
fu senre.

Pe sila ye kajǎgǎ ti naga mberi
filige ye kan,
janɣo mbe ye shǎ, yaga ka ye
kulowo ni.

Kagala ngele pè yan ma yo ye
kan,
ke yen lefanlaga senre konaa
punɣuwa senre.

¹⁵Kondorowolo pe ni fuun pe
yen na kǎndagala gbǎn
na kawa

ma tǎngǎwǎ pi kala na.
Pe yen na wofegele wiin, na go
finɣi naga lakoo
Zheruzalemu ca woolo pe na.
Pe yen na yuun fǎ:

«Ca nɣa paa pye naga yuun ki
wogo na ma yo ki yen ma
yǎn, ma ki yeɛ yǎn fili,
ko nɣa tara lombondo ti maa
yǎgǎri ki kala na, ko ki
cǎn yeɛn gbari?»

¹⁶Ye juguye pe ni fuun pè pe
yǎnrǎ ti yenge
na para ye na.
Pe yen na wofegele wiin na pe
nɣangala ke kaa ye na,
na yuun fǎ: «Wè pe tǎngǎ pew.
Pilige nɣa wǎa pye na singi,
koyi nɣa kǐ gbǎn yeɛn, a wège
yan yenle ni.»

¹⁷Nɣa Yawe Yenɣele làa kǎn
mbe pye, ligi pye.
Senre nda làa yo maga le wa faa,
liri yǎn fili.
Lì jǎgǎwǎ pye,
ali yere lii lere yinriwe ta.

nala gbɔɔn pilige pyew.

⁴ Lì ti mì cɔɔɔ, fɔ a na witige
seleɛge kì tiletile;

lìlan kajeere ti kaari na ni.

⁵ Lì nandangawa naa jɔɔɔɔ ki
tege

mala maga paa mbogo yen.

⁶ Lìlan tege wa diwi wi ni,
paa mbele pè ku maga ɛ wa
fafafa pe yen.

⁷ Lì mbogo wa mala maga, jango
mi ka ka ta mbe yiri;

lì tugurɔn yɔngɔwɔ le na na,
mba pì nugu.

⁸ Mì gbele ngbanga, ma yeri na
sagafɔ jaa,

ɛɛn fɔ lii na yenrɛwe pi logo.

⁹ Lìlan konɔ li tɔn sinndɛere
tugbɔɔɔrɔ nda pè tete ta ni,
lìlan konɔgolo ke gbɔn ma ke piri.

¹⁰ Lì lara nala singi paa yege nga
na cenge urusi ki ma lara
na singi we,

lì pye paa jara yen, nga wì lara na
singi.

¹¹ Lìlan wɔ wa na konɔ li ni, mala
kɔɔnɔ yuroyuroyuro paa
cenge yen;

lìlan wa mala yaga na ye.

¹² Lì li sandiga wanla li taga
naga tile;

lìlan taanla mbanla wɔn.

¹³ Lìlan wɔn mala furugu
li sanngbɔ wangala ke ni fuun ke
ni.

¹⁴ Mì pye titegere yaraga na
woolo pe ni fuun pe yeri;
pe yen nala mege ki koo wa pe
yuuro ti ni pilige pyew.

¹⁵ Lìlan nawa pi tanga na na
yaanga taanga ni,
lìlan jatere wi piri na na fɔ nala
yege ki kanngi.

¹⁶ Lìlan yɔn ki kan wa
yaanngumbire ti na
mala ngangala ke kaari;
lìlan jan wa cɔnrɔ ti ni mala go
ki sogo na na.

¹⁷ Mالا wa lege mala laga lali
yeyinngɛ ki ni,
yaraga nga pe maa yinri ferewe,
mi si ko ka jen naa.

¹⁸ Ki kala na, mì yo fɔ: «Na goto
wì jɔɔɔ pew;
na jigi wi woro yaraga ko ka
kpe na mbe yiri wa Yawe
Yenɛle li yeri.»

¹⁹ Na mi kaa sɔnrɔ na jɔɔɔɔ naa
na tege ki na,
ki ma pye na yeri paa
yaritorisoro naa shɔnrɔ
yen.

²⁰ Mì yen na nawa tuun ki na
suyi,
a kìlan wire ti gbo na na.

²¹ ɛɛn fɔ kala na mi yen na sɔnrɔ
li na, loli na yeɛn,
na jigi wi yen nga na, koyi nga
yeɛn fɔ:

²² Yawe Yenɛle li kagbaraga
pyege kii kɔ,

li yinriwe tawa pi fa gbɔn wa pi
kɔsaga ki na.

²³ Ti maa kanŋgi fɔnndɔ pinliwe
nungba nungba pyew.

Li yen senre nungba yofɔ yege
ŋga na, ki yen ma gbɔgɔ.

²⁴ Mi yen naga yuun wa na nawa
fɔ: «Yawe Yenŋele lo li
yen na tasaga ye;
ko kɔ ti na jigi wi yen li na.»

²⁵ Lere ŋa kaa jigi wi taga Yawe
Yenŋele li na,

lere ŋa kaa li lagajaa,
li ma kajenge pye ko fɔ wo kan.

²⁶ Mbe pyeri mbaa Yawe Yenŋele
li singi lɔɔn shɔ,

ki yen ma yɔn senwee wi kan.

²⁷ Mbe jɔlɔgɔ ki kun ma yeɛ ni
ma lefɔnrɔ sanga wi ni,
ki yen ma yɔn senwee wi kan.

²⁸ Na Yenŋele li ka wamawelewe
wa wi na,

ki daga wi cɛn wi ye wi pyeri.

²⁹ Ki daga wi fɔli wuu yɔn ki kan
wa taambugɔ ki ni,
kona wi mbe ya jigi tagasaga ta
bere.

³⁰ Ki daga wuu mbatelege ki jan
wi felefɔ wi kan,

wigi yaga poo tifaga jenge.

³¹ Katugu Yawe Yenŋele laa
senwee wi wa

fɔ sanga pyew.

³² Eɛn fɔ ali na li kɔɔn le jɔlɔgɔ,
li maa yinriwe taa,
mbege ta li kagbaraga pyege ki
yen ma gbɔgɔ we;

³³ katugu ki woro li nandanwa
kala mbe jɔlɔgɔ wa
senwee wi na,

ki woro li nandanwa kala mbe
senwee wi jɔlɔ.

³⁴ Eɛn fɔ na ye kaa tara ti
kasopiile pe ni fuun pe
tangala tɔɔrɔ ni la toro,

³⁵ na yaga senwee wi kaselege ki
kanŋga mbe tɔn ki na,
Yenŋele na yaara ti ni fuun ti go
na li yege sɔgɔwɔ,

³⁶ na yaga lere wi kiti wi
kɔn mboo kolo wa kiti
kɔnsaga,

naga yen ma, Yawe Yenŋele laa
ki wogo ki yan wi le?

³⁷ Ambɔ wi mbe ya para mbe ti
kala la mbe pye,
na Yawe Yenŋele lo ma ligi kɔn
maga tege ma yo li pye?

³⁸ Naga yen ma, Yenŋele na
yaara ti ni fuun ti go na,
lo ma li maga yo
tipege nakoma kajenge ki mɛɛ
pye wi le?

³⁹ Yinŋi na senwee mboo ta
yinwege na, wii je wila
kɔngɔri?

Senwee nungba nungba pyew wi
daga mbe бага wi yeɛ na
wi kapere to kala na.

⁴⁰ We we tangalɔmɔ pi segeɛge,
we sɔnri pi na jenge,
we sɔngɔrɔ we pan Yawe Yenŋele
li kɔrɔgɔ.

41 Ye pan we we keyen yi yirige
we wa wa Yenjele na wa
naayeri li yeri,
weli yenri we kotogo ki ni fuun
ki ni.

42 Woro wo na, wè kapere pye
ma na, ma yiri ma je;
mboro fun, mæe yenle mbe we
kala yaga.

43 Mòò nanḡbanwa gbɔɔ pi lara,
ma taga we na ma we
purɔ;

mà we gbo mæe we yinriwe ta.

44 Maa ma yee fo kambaaga ka
ni,
janḡo we yenrewe piga ka gbɔn
wa ma na.

45 Mà we pye paa kayangara nda
pe ma pe ti yen,
paa yaraga langɔɔ wogo yen
cengele sanḡala ke
sɔɔɔɔ.

46 We juguye pe ni fuun pè pe
yɔnrɔ ti yenge
na para we na.

47 Sunndo kɔngɔ konaa mbe to
wetijugo ni to ti yen we
woro,
tɔngɔɔ naa jɔɔɔɔ pi ni, to ti
yen we woro.

48 Na yentunwɔ pila fuun paa
lafogo yen,
na woolo mbele pè tɔngɔ ki kala
na.

49 Na yentunwɔ pi yen na tinri
kɔnlɔ fu jatere piriwen pi
kala na,

mi woro mbe gbelege ki yaga;
50 fɔ Yawe Yenjele mbeli ta wa
naayeri,
li ka sa li yege ki sogo li wele,
ligi yan.

51 Ŋga kɔ gbɔn na ca
sumborombiile pe
na,
na mi kaga wele, ki maa na jɔlɔ
wa na kotogo ki na.

52 Mbele pè pye na juguye go fu,
pe yen nala puro paa yege nḡa
na pe ma kaa na sannjele
puro we.

53 Paa na wa wege ka ni naga
jaa mbanla gbo,
paa sinndelege taga ki yɔn na
maga tɔn na na.

54 Tɔnmɔ pila toro na go na.
A mɔ sho fɔ: «E, na wogo kɔ kɔ.»

55 A mɔ si koro wa wege ki
nɔɔɔna,
ma mboro nḡa Yawe Yenjele ma
mege ki yeri mala saga.

56 Mالا magala li logo, ma yo fɔ:
«Maga kɔɔn nunḡbogolo ke tɔn
jenge nḡa mila jɛen ki na,
konaa na sagawa jagbelege ki
na.»

57 Mila ma yeri mala saga pilige
nḡa ni, maa fulo na tanla;
maa na pye fɔ: «Maga ka fyɛ.»

58 Yawe Yenjele, mà yere na
kala li ni ma para,
màla go ki sho.

59 Yawe Yenjele, kapere nda pè
pye na na, màri yan,

na kiti wi kɔn mala tanga ki yo.

⁶⁰ Kayan̄ga n̄ga pè wɔ na ni,
màga yan,
yɔn leme mba fuun pè le na na,
màa yan.

⁶¹ Yawe Yen̄gele, tegele na fuun
paa na tegele, màli logo,
yɔn leme mba fuun paa nii na
na, màa jen.

⁶² Pe yen na pe senre ti yuun na
waa na na,
pe yen na sɔnrimbere piin na
mɛge ni pilige pyew.

⁶³ Wele, pe yen ma cɛn o, pe yen
ma yere o,
na mɛge ko pe maa koo wa pe
lesangara yuuro ti ni.

⁶⁴ E, Yawe Yen̄gele, n̄ga pè pye
na na,
ma pe sara ma yala ki kapyege
n̄ngba ki ni.

⁶⁵ Pe kotogo ki n̄gban pe na,
mɔɔ dan̄ga ki wa pe na.

⁶⁶ Yawe Yen̄gele, ma nan̄gbanwa
pi tege ma pe purɔ,
ma pe tɔngɔ ma pe wɔ laga tara
ti yege ki na.

Zheruzalemu ca woolo pe jɔlɔɔ kala

4 ¹ E, ki pye mele, a te wi yege ki
si wɔ ma!

Ki pye mele, a te piiri wi yege
cɛnwɛ pì si kan̄nga ma!

Laga kpoyi* ki sinndeere
sɔn̄ngbanga woro to ti

jaraga wa kon̄golo ke yɔn
ki na lagapyew gbari?

² Siyɔn* ca pinambiile pàa pye
kagbɔɔ yɔn,
pàa pye kagbɔɔ yɔn jɛn̄ge paa
te piiri yen;
kì pye mɛle pe n̄ɛ pe jate koni
paa joro cɔɔ yɛn,
n̄ga ki yen cɔɔ fanrifɔ wi kɛɛ
yɔnlɔ tun̄ngo?

³ Ali kombokara re, ti maga jen
fɔ ti daga mbe yinne kan
ti pire ti yeri,
ti mari kan ti ma wɔnri.
ɛɛn fɔ na woolo pè kan̄nga
ma pye leele yinriwe
mbataala,
paa kɔnrɔsogolo† yen wa gbinri*
wi ni.

⁴ Piyengele ke yagbowegele kè
waga pe na tɔnmɔ wɔɔ
ki kala na;
piile jɛle jɛle pe yen na gbele
na yaakara lagajaa,
ɛɛn fɔ lere kpe si yaraga ka kan
pe yeri.

⁵ Mbele pàa pye na yaakara
tanra kaa,
poro yen na kuun fun̄go ki kɛɛ
wa ca nawa kon̄golo ke
ni.
Mbele pàa pe koro wa paara
sɔn̄ngbanga woro ti
sɔɔwɔ,

†4.3: Faa pàa pye na kɔnrɔsogolo nɔ wi jate paa sann̄jege n̄ga ki yen ma pe; katugu wi ma wi jenrewe pi se mbe kari mboo toro, mboo yaga pi ye wa yɔnlɔ ki na.

poro pe yen na kayege ki jeregi
na yaakara lagajaa.

⁶ Na woolo pe kajɔɔgo kɪ tijanga
ma we
Sodɔmu ca woolo pe kapere ti
na;
ko ŋga kila tɔngɔ le yɔngɔɔ
nuŋgba ke ni,
lere kpe kee sila gbɔn ki na.

⁷ Siyɔn ca fanŋga fenne paa pye
ma laga ma we nezhi* wi
na,
paa pye ma filige ma we nɔnɔ
na.
Pe wire tila pye ma yanlaga ma
yɔn paa lagba pyɔ yeen
yen;
pe wire tila wɔɔɔgo na yengele
paa safiri* sinndelege
sɔnŋgbanga wogo yen.

⁸ Een fɔ koni pe yege cenwe
pɪ kanŋga ma wɔ paa
nawirige yen,
pe woro na pe yaan na pe jenni
naa wa ca nawa koŋgolo
ke ni.
Pɛ cɔɔgo cɔɔgo fɔ a pe kajeere ti
yiri funwa na;
pe witire ti wagawaga pe na paa
tiwaga yen.

⁹ Mbele pɛ gbo tokobi ni, poro
wogo ko mbɔnrɔ
ma we fungo kila mbele gbo
poro wogo ko na;
fungo kila pe fanŋga ki ni fuun
ki kɔ,

keere yarilire ti mbatawa pi kala
na.

¹⁰ Jeele mbele paa pye yinriwe
tafenne gbɔɔɔ,
poro yere paa pye na pe piile pe
kuun na pe kara ti sori pe
ye.

To tila pye pe yaakara re,
ko kagala koro la pye na woolo
pe tɔngɔsanga wi ni.

¹¹ Yawe Yenŋele li nanŋbanwa pɪ
gbɔn fɔ wa pi da wi na,
li li nanŋbanwa gbɔɔ kala li wa
Siyɔn ca ki na.
Li kasɔn le Siyɔn ca ki ni,
maga nɔgo ŋga kɪ le ki sogo.

¹² Dunruya wunlumbolo wa kpe
saa ya taga ki na,
dunruya woolo pe ni fuun wa
kpe saa ya taga ki na,
fɔ pilige ka Zheruzalemu ca
winfenne naa pe juguye
pe mbaa ya ye wa Zheruzalemu
ca yeyɔnrɔ ti ni.

¹³ Ko jɔɔɔwɔ po la pye Yenŋele
yɔn senre yofenne* pe
kapere to kala na,
konna saraga wɔfenne* pe
kajɔɔrɔ ti kala na;
poro mbele paa lesinmbele pe
gbo,
ma pe kasanwa pi wo wa ca
nawa pi ni we.

¹⁴ Een fɔ koni, pe yen na talitali
na toro wa ca nawa

konḡolo ke ni paa fyɔɔnlo
yɛn;
pe legbogo kɪ pe tɛge fyɔngɔ* ni,
fɔ maga kan lere yerɛ na yenlɛ
mbe jiri,
ali pe yaripɔɔ ti na.

¹⁵ Na pe kaa paan, leele pe maa
jɔɔgi na yuun fɔ: «Ye
yiri wa, yoro fyɔnɔɔ fenne
wele!

Ye yiri wa, yaga ka jiri we na.»
Maga ta paa pye na fee na jiire,
na yanri faa,
cɛngɛle sanḡgala kaa pye naga
yuun fɔ: «Kii daga pe cɛn
laga we sɔḡwɔ naa!»

¹⁶ Yawe Yenḡele lo jate li pe
gbɔn ma pe jaraga,
li woro na jaa mbaa pe yaan
naa.

Leele pe sila saraga wɔfenne pe
jate,
pe sila si lelele* pe yinriwɛ ta.

¹⁷ Wɛ wele konɔ ma saa te,
wɛ sagafɔ ja we yɛɛ na, a kɪ saa
we ya.

Wɛ wele konɔ ma mɔ, waa we
jigi wi taga cɛnlɛ na na,
kɪ cɛnlɛ woolo pe sila pan mbe
we shɔ.

¹⁸ We juguye paa pye na we
tuuro tɔnri na we kɔɔsi,
janḡo mbe we yɛge kɔn waga
ka ta mbaa kee wa we
katoro ti ni!

We kɔsanga wɪ yɔngɔ, we
yinwege piliye yɪ kɔ,
we kɔsanga wɪ gbɔn.

¹⁹ We purɔfenne pɛ wege ma we
yɔn wi na wa naayeri;
pɛ taga we na na we puro wa
yanwira ti na,
ma saa lara na we singi wa
gbinri* wi ni.

²⁰ We jigi wɪla pye ḡa na, wo
ḡa wi yɛn lere ḡa Yawe
Yenḡele lɔa wɔ†,
waa pye naga yuun wi wogo na
ma yo,
we yaa cɛn wa wi yinmɛ pi ni
mbaa we yinwege kɪ piin
wa cɛngɛle ke sɔḡwɔ;
kooḡga wo fun wɪ to wa juguye
pe pene li ni.

²¹ Edɔmu tara woolo, yoro mbele
ye yɛn ma cɛn wa Uzi
tara,
yaa yɔḡori yaa nayinmɛ nii!
Ɛɛn fɔ yoro fun ye yaa ka wɔ wa
jɔlɔḡo wɔjɛnne li ni;
ye yaa ka wɔ mbe tin fɔ ye yɛge
kila kanḡi ye na,
mbe ye yɛɛ pagala mbe koro
witiwaga.

²² Siyɔn ca woolo ye kapere ti
fɔḡo kɪ tɔn ye na mako,
pe se ye koli mbe kari ye ni
kulowo naa;

†4.20: Lere ḡa Yawe Yenḡele lɔa wɔ wo wɪla pye wunlunaḡa Sedesiyasi we.

ɛɛn ƒɔ Edɔmu tara woolo yoro
wo na, Yenŋele li yaa ye
kajɔgɔrɔ ti ƒɔgɔ tɔn ye na,
li yaa ka ye kapere ti yirige
funwa na.

**Yenŋele, ki yaga we sɔngɔrɔ
we pan ma kɔrɔgɔ**

- 5** ¹E, Yawe Yenŋele, ma jatere
wi tɛge ŋga kɔ pye we na
ki na,
ƒere nda tì we ta ti wele mari
yan!
²We kɔrɔgɔ kɔ sɔngɔrɔ ma pye
cengele kele yege wogo,
we yinre tì sɔngɔrɔ ma pye
letelewele pele yege
woro.
³Wè pye pijiriwele, to woro we
na;
we nɛele pè pye paa nanŋunjaala
yen.
⁴We yen na we tɔnwɔɔ pi loo
penjara ni,
kanŋgire nda we maa sori ti na,
we maa ti loo.
⁵We jɔlɔfenne pe yen we puŋgo
na suyi,
wè te pe se wogosaga yaga we
kan.
⁶Ezhipiti tara fenne konna Asiri
tara fenne pe ni, poro we
ma kɛɛ sanga na tali pe
yeri,
janŋo mbe we yɔn suro ti ta mbe
li mbe tin.
⁷We tɛleye pàa kambasinnde
pye, pe si woro wa nala;
pe kajɔgɔrɔ ti go kala lɔ to woro
na.

⁸Kulolo poro pè cen we go na,
lere kpɛ woro wa mbe we shɔ pe
kɛɛ.

⁹We yen na we go ki pere na we
yɔn suro ti jaa,
katugu benŋanri pyefenne pe yen
na tuun we na ti jasaga
wa gbinri* wi ni.

¹⁰Fuŋgo kɔ ŋgban we na, ma we
wire ti weri we na,
ndɛɛ we yen yira kasɔn ni.

¹¹Pe yen na tuun Siyɔn* ca
jɛele pe na na sinle pe ni
fanŋga,
na tuun Zhuda tara sumbonɔ pe
na, na sinle pe ni fanŋga.

¹²Pàa we tara teele pele to tire
na ma pe gbo,
pe sila leleŋgbaara ti jate.

¹³Lefɔnmbɔlɔ poro pàa pye na
tira sinndelege ki tungu,
lenambiile poro pàa pye na
kanŋgepɔgɔlɔ ke tungu na
tuunri ke ni.

¹⁴Lelele pe woro na gbogolo
naa wa ca ki mbogo
yeyɔngɔ ki na mbaa
finliwe piin,
lefɔnmbɔlɔ pe woro na yuuro
koo na yɔgɔri naa.

¹⁵Yɔgɔrimɔ pì kɔ wa we koto
ti na,
we nayinme yɔrɔ tì kanŋga ma
pye kunwɔ gbelege.

¹⁶We wunluwɔ njala lɔ kɔw wa
we go na ma to,
jɔlɔgɔ yen we wogo, katugu wè
kapege pye.

¹⁷Yaraga ŋga ki ti we nawa pì
tanga we na,

yaraga ŋga k̀i ti yentunwɔ̀ p̀i si
we yengele ke yin ma ke
wɔ̀ we na,

¹⁸ko yen fɔ̀ Siyɔ̀n yanwiga k̀i
jɔ̀gɔ̀ ma koro waga;
k̀i pye dabaala pe yanrisaga.

¹⁹Ɛen fɔ̀ mboro wo na, Yawe
Yenŋele, ma yen ma
wunluwɔ̀ pi na fɔ̀ sanga
pyew,

ma wunluwɔ̀ pi yaa pye wa
sanga pyew fɔ̀ tetete.

²⁰Yiŋgi na ma yaa si ma jatere
wi laga we na fɔ̀ sanga
pyew?

Naga yen ma, ma yaa si je we na
we yinwege ki ni fuun ki
ni wi le?

²¹Yawe Yenŋele, ki yaga ma we
sɔ̀ngɔ̀rɔ̀ ma pan we ni ma
yɛɛ kɔ̀rɔ̀gɔ̀,
pa we yaa sɔ̀ngɔ̀rɔ̀ mbe pan ma
kɔ̀rɔ̀gɔ̀.

We sɔ̀ngɔ̀rɔ̀ ma we pye paa yɛɛ
ŋga na wàa pye faa we.

²²Naga yen ma, ma yaa je we na
pew wi le?

Naga yen ma, ma yaa nawa
ŋgban we ni fɔ̀ sa toro ki
da wi na wi le?